SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2367

av Mikael Strömberg m.fl. (SD)

Mediefrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det ska finnas en bredd av mediala aktörer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för initierandet av en dialog mellan de globala medieaktörerna för att säkerställa att det fria ordet inte tystas godtyckligt på de stora digitala plattformarna och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att upprätta en evenemangslista innehållande stora sportevenemang och klassiska svenska paradgrenar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av mediestödet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda public services marknadspåverkan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa demokrativillkor för bidrag till kulturtidskrifter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Mediesektorn benämns ibland som ”den tredje statsmakten” på grund av dess roll för demokratin. Det finns en grundläggande samsyn om att en av medias viktigaste uppgifter är att granska och kontrollera makthavare, institutioner och aktörer i demokratin, för att säkerställa att dessa aktörer fullföljer sina uppdrag på ett korrekt sätt. Detta, tillsammans med tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen, bildar ett av fundamenten i den svenska demokratin.

Demokrati och rapportering

Mediesektorn inhyser ett stort värde för demokratin. Med pressfrihet genom tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen har medierna spelat och spelar en viktig roll för vårt demokratiska samhälle. Samtidigt är det ofta de mediala aktörerna som faktiskt sätter agendan för samhällsdebatten. Att kunna sätta agendan innebär ett stort inflytande över vilka frågor som diskuteras och vilka politiska beslut som fattas. Denna typ av makt innebär ett stort ansvar för bredd, djup och perspektiv i reportage och rapporter. Det är därför viktigt att medierapporteringen är mångfasetterad, nyanserad och saklig. Dock kan en viss jargong, och vissa smala sanningar, alltid få fäste i en sluten krets eller grupp. En sådan utveckling i mediesektorn kan i förlängningen leda till en snedvridning och likformighet i den information som når medborgarna, vilket kan påverka demokratin negativt. De senaste åren har vi kunnat se en ökning av så kallade ”newsavoiders” som känner ett minskat förtroende för traditionella medier. En diskussion har förts om existensen av en åsiktskorridor och att det finns ämnen som svensk etablerad media inte belyst i tillräcklig omfattning.

Teknikutvecklingen har förändrat förutsättningarna i mediebranschen. Färre sålda upplagor och minskande intäkter innebär att tidningarna står inför en större omställning. Allt fler tidningar producerar nu media i fler format än i pappersform. Annonsintäkter som minskar i takt med digitaliseringsomställningen sätter hård press på många mindre medieaktörer. Vi ser en övergång från specialisering på ett medieformat till mediebolag som anpassar formatet efter sammanhang.

Förtroendetappet för traditionella medier har öppnat upp utrymme på mediemarknaden för ett växande antal alternativa medier. Flera av dessa medier lyfter nyheter och perspektiv som många upplever inte återfinns i det traditionella medielandskapet. I detta nya medielandskap upplever vi en växande polarisering, där vissa grupper enbart konsumerar alternativa medier och förkastar traditionella medier, samtidigt som andra

fördömer alternativa medier och enbart konsumerar information från traditionella aktörer. Detta är i grunden oroväckande för oss som tror att vägen till en nyanserad verklighetsbild går genom informationsinhämtning från en bredd av perspektiv och källor. Att sträva efter bredd ger ökade chanser att landa i en välavvägd uppfattning gällande olika skeenden i samhällsutvecklingen. Det ger även ökade möjligheter att förstå människor med andra uppfattningar och en annan verklighetsanalys än den egna. Detta är en del av grunden till ett välfungerande och nyanserat debattklimat. Vi tror även att en bredd är avgörande för att utveckla förmåga att på egen hand kunna bilda sig en uppfattning om vilka källor som är trovärdiga och vilka som inte är det. I ett större perspektiv kan det bli ett hot mot demokratin om olika grupper i samhället har olika bilder av samhällsutvecklingen och vad som är sant eller falskt i nyhetsrapporteringen. Framförallt om olika grupper på grund av sina olika verklighetsbilder upphör att försöka förstå varandras perspektiv och åsikter.

För att förebygga en alltför snäv medierapportering är det därför viktigt med en bredd av mediala aktörer som granskar och sporrar varandra till god saklig journalistik med många olika perspektiv.

Kommersiell medias förutsättningar

En minskning av antalet kommersiella mediehus innebär färre perspektiv för den enskilde medborgaren och kan på sikt skada demokratin.

Det vore olyckligt för mångfalden inom medierna om den enda svenska aktören inom ljud och bild blir public service. För att upprätthålla en fungerande demokrati är det avgörande att det finns en kommersiell och oberoende mediebevakning. Med tanke på den utmanande situationen för den kommersiella mediemarknaden är det viktigt att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det finns svenskägd kommersiell media. Det är också viktigt att noggrant överväga vilka åtgärder som är lämpliga för att säkra den kommersiella mediemarknadens överlevnad i Sverige.

Mediestöd

Fria och oberoende medier utgör en grundpelare i en demokrati, ofta kallade den tredje statsmakten, där medierna har rollen att granska makthavare och informera medborgarna om aktuella händelser. Emellertid har förutsättningarna för journalistiken förändrats radikalt under en relativt kort tidsperiod. På grund av sociala medier och minskade annonsintäkter samt ett minskande antal prenumeranter för många tidningar

har man länge talat om en kommande tidningsdöd, särskilt för den regionala och lokala pressen.

Den viktigaste åtgärden för att stoppa denna utveckling har varit att införa ett nytt press- och mediestöd. Det gamla presstödet var förlegat, med fokus på nationell press och tryckta dagstidningar, något som var otidsenligt då allt fler människor tar del av journalistik digitalt. Samtidigt är det de krisande tidningarna idag som inte är nationella, utan det är lokalpressen som befinner sig i en ekonomiskt utsatt situation.

Vi sverigedemokrater är därför nöjda att proposition 2022/23:133 Ett hållbart mediestöd för hela landet röstades igenom av riksdagen. Under utredningens gång och i dialog med regeringen när propositionen bereddes inom Kulturdepartementet har vi lyft fram vikten av att det finns lokal och regional journalistik i hela landet. Det är en förutsättning för demokratin att makthavare lokalt kan granskas och att viktig information som är relevant för lokalinvånarna når ut – detta är journalistik som de nationella tidningarna inte hade tillgodosett.

Att mediestödet nu läggs om för att stödja de lokala och regionala medierna är något vi ser positivt på. Det är bra att detta stöd nu tydligt fokuseras på de lokala och regionala tidningar som behöver det mest samt att de åläggs med ett krav på lokala redaktioner och en hög koncentration av egenproducerat innehåll.

Däremot är det viktigt att den svenska tidningsbranschen inte hamnar i en situation liknande den med det tidigare mediestödet. För att undvika detta behöver mediestödet kunna utvärderas och om nödvändigt justeras för att fortsätta vara ändamålsenligt.

En förutsättning för lokala och regionala tidningsutgivare är att det finns en förutsägbarhet på marknaden, och mediestödet utgör en väsentlig del av detta. Mediemarknaden förändras i en snabb takt, varför mediestödet behöver vara dynamiskt för att även i framtiden kunna utgöra ett precist stöd till lokala och regionala aktörer. Regeringen bör därför vara beredd på att utreda ett alternativ till mediestödet för att ta höjd för de snabbt förändrade förhållanden som råder på mediemarknaden.

Sociala medier

Människor både globalt och i en internationell kontext spenderar allt mer på tid på sociala medier. Globala medieaktörer har fått en betydande makt över informationsinfrastrukturen i Sverige. Framför allt har amerikanska och kinesiska aktörer fått omfattande möjligheter att påverka informationsspridningen och vilka

yttranden som kan göras på deras plattformar. Flera inflytelserika debattörer och politiker, men även vanliga medborgare, har tystats genom att de fått sina konton på sociala medier avstängda på godtyckliga grunder. Samtidigt ser vi hur en stor del av opinionsjournalistiken flyttar från de nationella tidningarnas ledarsidor till sociala medier eller andra plattformar. Detta möjliggörs till stor del av att läsarna direkt finansierar eller på andra sätt stöder enskilda debattörer; istället för att en ledarredaktion är den som ger en enskild opinionsbildare en plattform är det istället större globala plattformar som nu förser allt fler opinionsbildare med en sådan plattform. Detta är i slutändan positivt för demokratin, eftersom fler fristående aktörer kan delta i det offentliga samtalet. Men det ställer även krav på att globala medieplattformar numera utgör en förutsättning för det demokratiska samtalet. På mycket kort tid har opinionsbildandet flyttats från tv-studior och ledarsidor till globala digitala plattformar. Med hänsyn till sociala mediers avgörande roll i det offentliga samtalet är det oroande att privata företag på vaga grunder kan stänga av konton och opinionsbildares möjligheter att nå ut med sina budskap. Även om plattformarna har sina policyer och användaravtal har de blivit en så betydande del av informationsinfrastrukturen att godtyckliga avstängningar eller borttagande av innehåll blivit ett demokratiskt problem, trots att detta sker enligt användaravtalen. Vår utgångspunkt är därför att de aktörer som har blivit en betydande del av informationsinfrastrukturen inte bör tillåtas att ta bort innehåll som inte strider mot svensk lag. Regeringen bör initiera en dialog mellan de globala medieaktörerna för att säkerställa att det fria ordet inte tystas godtyckligt.

Public service

Tillsammans med Tidöpartierna har vi tagit fram ett förslag till nytt sändningstillstånd, och betänkandet ligger nu på regeringens bord. Förslaget som utredningen lagt fram innehåller bland annat ett fokus på att bolagen ska visa en ökad hänsyn för kommersiella aktörer samt att bolagen ska vidta åtgärder för att stärka förtroendet hos de grupper som i dagsläget har ett lågt förtroende för bolagen. Utöver detta har ett fokus från vår sida varit att få bort identitetspolitik ur bolagens uppdrag, något som nu föreslås med förslag på ett ändrat speglingsuppdrag.

Inom ramen för utredningen skulle samtidigt en analys göras av public services påverkan på den kommersiella mediemarknaden. Detta gjordes men vår bedömning är att en mer djupgående analys är nödvändig. Beroende på aktör varierar svaret väldigt i fråga om huruvida bolagen ens har någon inverkan till att de har en mycket stor

inverkan. Ska Sverige ha en hållbar och fungerade mediemarknad är det centralt att vi vet vilken marknadspåverkan public service-bolagen har. Därför bör regeringen initiera en utredning eller ge en myndighet i uppdrag att djupgående analysera vilken påverkan public service har på den svenska mediemarknaden.

Evenemangslista

Det finns sportevenemang och svenska paradgrenar som mer än andra bör vara allmänt tillgängliga och tillhandahållas utan kostnad för befolkningen i vårt land. Vi tänker framför allt på evenemang som världs- och europamästerskapen i fotboll med tillhörande kvalmatcher, de olympiska sommar- och vinterspelen, världsmästerskapen i längd-skidåkning, världs- och europamästerskapen i friidrott, världsmästerskapen i ishockey och världsmästerskapen i handboll.

Syftet med en evenemangslista är att främja både nationell sammanhållning och identitetskänsla, vilket i sin tur skulle bidra till ökad inre solidaritet bland befolkningen. Samhället investerar också i elitidrott och deltagande i dessa evenemang, och av den anledningen är det rimligt att dessa evenemang är tillgängliga för allmänheten. Därför anser vi att regeringen bör inrätta ett system baserat på det förslag som Myndigheten för press, radio och tv presenterade 2016.

Demokrativillkor för kulturtidskrifter

I mediestödsutredningen och framtagandet av propositionen gjordes bedömningen att tidskrifter inte skulle omfattas av det nya mediestödet. Stödet till kulturtidskrifter fördelas av Statens kulturråd och regleras i förordning (2010:1058). I det nya mediestödet har ett demokrativillkor ställts upp, vilket innebär att en aktör inte kan motta mediestöd om aktörens verksamhet inte vilar på en demokratisk grund. Däremot kan man konstatera att ett par aktörer som mottar stöd för kulturtidskrifter inte är organisationer som vilar på en demokratisk grund.

Sverigedemokraternas politik för statsbidrag till medier och civilsamhället är tydlig – de som mottar stöd ska vara organisationer som vilar på en demokratisk grund, och kontrollen samt uppföljningen av de utbetalda medlen ska vara tillräcklig.

Statliga utbetalningar till organisationer som inte står bakom grundläggande demokratiska värderingar har varit ett problem i Sverige under lång tid. Tillsammans med regeringen har vi i Sverigedemokraterna, genom exempelvis demokrativillkor vid bidragsgivning till civilsamhället, påbörjat arbetet med att få bort de odemokratiska

krafter som mottar statligt stöd. För att säkerställa att inga odemokratiska aktörer tillåts motta stöd för kulturtidskrifter menar vi att regeringen bör införa samma demokrativillkor som ställs upp i mediestödet i förordning (2010:1058).

Mikael Strömberg (SD)

Mattias Karlsson Bergman (SD) *Runar Filper (SD)*

Emma Altenhammar (SD)